

את הבזך המלא בדם **לְחַבְרוּ** העומד לידו בתחילת השורה, ו**לְחַבְרוּ** כדי לקיים "ברוב עם הדרת מלך", עד שמגיע הדם לכהן האחרון בשורה, העומד בסמוך למזבח, ו**מִקְבֵּל** קודם **אֵת** הבזך **הַמְּלֵא** ו**מַחְזִיר אֵת הָרִיקוֹן** ולא להיפך, כיוון שאין מעבירים על המצוות. **כִּהֵן הַקְּרוֹב אֶצֶל הַמְּזִבֵּחַ זֹרְקוֹ זְרִיקָה אַחַת** מתוך הבזך עצמו **כְּנֶגֶד הַיְסוּד** - בצדי המזבח שהיה יסוד תחתיהם⁷³:

משנה ז

יֵצְתָה פֶת רֵאשׁוֹנָה לאחר שסיימה להקריב פסחיה ו**נִכְנְסָה פֶת שְׁנִיָּה**. **יֵצְתָה כַּת שְׁנִיָּה**, ו**נִכְנְסָה כַת שְׁלִישִׁית**⁷⁴. **כְּמַעֲשֵׂה הָרֵאשׁוֹנָה** המפורט בשתי המשניות הקודמות, **כְּדֵּ מַעֲשֵׂה הַשְּׁנִיָּה וְהַשְּׁלִישִׁית**.

ביאורים והרחבות

בישראל בחכמה וביראת חטא כעקביא בן מהללאל" - כל אחד מסביר לשיטתו: אביי מסביר "שארין עזרה ננעלת" - אין בעזרה בשעה שננעלה על כל אדם בישראל בחכמה וביראת חטא כעקביא בן מהללאל. רבא מסביר "שארין עזרה ננעלת" - אין בעזרה בשעה שנועלין אותה על כל ישראל בחכמה וביראת חטא כעקביא בן מהללאל.

תנו רבנן: מעולם לא נתמעך אדם בעזרה (מרב הדוחק של רוב הקהל) חוץ מפסח אחד שהיה בימי הלל, שנתמעך בו זקן אחד, והיו קוראין אותו פסח מעוקין. תנו רבנן: פעם אחת ביקש אגריפס המלך ליתן עיניו באוכלוסי ישראל (לדעת מנינים), אמר ליה לכהן גדול: תן עיניך בפסחים. נטל כוליא (כליה) מכל אחד ונמצאו שם ששים ריבוא זוגי כליות, כפלים כיוצאי מצרים. חוץ מטמא ושהיה בדרך רחוקה (שאינו כלול במנין הנ"ל), ואין לך (בפעם זו שאגריפס מנה את העם) כל (קרוב) פסח ופסח שלא נמנו עליו יותר מעשרה בני אדם, והיו קוראין אותו פסח מעוקין (על שם שהעם רב).

73. בגמרא (סד, ב) למדין שדם הפסח צריך זריקה (על המזבח) ולא די בשפיכה, וזה כדעת רבי יוסי הגלילי, דתניא רבי יוסי הגלילי אומר: "את דמם תזרוק על המזבח ואת חלבם תקטיר". דמו לא נאמר אלא דמם, חלבו לא נאמר אלא חלבם, למד על בכור ומעשר ופסח שהן טעונין מתן דמים (זריקה) ואימורין לגבי מזבח. מנלן דטעונין יסוד? אמר רבי אלעזר: אתיא "זריקה" "זריקה" מעולה, כתיב הכא "את דמם תזרוק על המזבח", וכתב התם "זרוקו בני אהרן הכהנים את דמו על המזבח סביב", מה עולה טעונה יסוד אף פסח נמי טעון יסוד. ועולה גופה מנלן? אמר קרא "אל יסוד מזבח העולה", אלמא עולה טעונה יסוד (היסוד הקיף את המזבח רק משני צדדים, ומתן כנגד היסוד פירושו - שזריקת הדם תהא ברוח שיש בו יסוד).

כמו כן מבואר בגמרא שהכהן הסמוך למזבח רחוק מעט, כדי שילך שתי פסיעות עד למזבח ויקיים מצוות הולכת הדם, שהיא אחת מארבעת עבודות הקרבן.

74. בגמרא (סה, א) למדין שכת שלישית זו נקראת כת עצלנית, ומדוע? מפני שהיה להם לזרז את עצמם ושלא יישארו בכת האחרונה.

ר' עובדיה מברטנורא

אחת ובמזרח אמה אחת כמו שמפורש במסכת מדות, לכך הוצרך לומר נגד היסוד: ז קראו את ההלל. כל השלש כתות: אם גמרו שנו. כשהיו מתחילים לשחוט היו מתחילים לקרות, ואם רבו הפסחים ומשך זמן שחיתתו עד שגמרו ועדיין רבים לשחוט, חוזרים וקורין שניה. ואם קראו שניה ועדיין לא גמרו שחיתת הפסחים של אותו הכת, חוזרין וקורין שלישיית. וכן כת שניה ושלישיית: אע"פ שמועולם לא שלשו. שהכהנים היו רבים וזריזין: לא הגיעו לאהבת. אפילו פעם ראשונה: ח שהכהנים היו מדיחין את העזרה. מפני שהדמים מרובים היו מדיחין אותה בשבת. שאמת המים היתה מהלכת בעזרה וכשהן רוצים להדיח פוקקים את נקב יציאתה והמים פושטים על כל גדותיה ומדיחין כל העזרה [שהעזרה רצפה של שיש היתה כולה] ואח"כ פותחין הנקב והמים יוצאים: מדם התעורבות. המוטל על הרצפה. ואין הלכה כרבי יהודה:

בזמן שהקריבו את הפסחים **קראו** הלוים **את ההלל**. **אם גמרו** לקרוא את ההלל לפני גמר שחיתת כל קרבנות הפסח, **שנו** - קראו את הלל פעם שנייה, **ואם שנו** ועדיין לא השלימו לשחוט את פסחיהם, **שלו** - קוראים את ההלל פעם שלישיית, וכן בכל כת וכת, **אף על פי שלא שלשו מימיהם** לפי שהיו כהנים מרובים ומהירים במלאכתם.

רבי יהודה אומר: מימיהם של פת שלישיית לא הגיעו אפילו בפעם הראשונה של ההלל ל"אהבתי כי ישמע ה'" (תהילים קטז, א), **מפני שעמדה** של כת שלישיית **מעטין** כיוון שכולם היו זריזים לבוא בכת ראשונה או שנייה, מפני חביבות המצווה:

משנה ח

כמעשהו של קרבן הפסח **בחל, כד** היה **מעשהו** כשחל ערב פסח **בשבת, אלא שהכהנים** היו **מדיחים את העזרה** בשבת מן הדם, והיו עושים זאת **שלא ברצון חכמים**.⁷⁵

רבי יהודה אומר: לאחר שגמרו לשחוט ולהקריב את כל הפסחים - **כוס ה'יה ממלא** הכהן **מדם התעורבות** שהיה על הרצפה לפני הדחתה, **זריקה אחת על גבי המזבח** שאם נשפך דמו של אחד מן הפסחים מהמזרק על הארץ בטרם נזרק דמו

על המזבח, נמצא כוס זה מכשירו. **ולא הודו לו חכמים** לפי שמעורב בדם שעל הרצפה גם דם תמצית (שיוצא אחר הקילוח הראשון) שאינו כשר לזריקה, ומבטל את דם הקילוח:

ביאורים והרחבות

75. **פירוש:** אחר שסיימה כת שלישיית היו הכהנים סותמים את פי אמת המים שהייתה עוברת בעזרה, וכשעלתה על גדותיה והציפה את העזרה, היו פותחים את הפקק וכל המים עם הלכלוך היו יוצאים החוצה. בגמרא (שם) למדין, אמר רב חסדא: שלא ברצון רבי אליעזר. דאי רבנן - הא אמרי שבות הוא (הדחת הרצפה), ואין שבות במקדש. רב אשי אמר: אפילו תימא שלא ברצון חכמים, ורבי נתן היא דתניא: רבי נתן אומר: שבות צריכה התירו, שבות שאינה צריכה (כגון ההדחה) לא התירו.